

Centraal Bureau voor de Statistiek

Samenvatting: Dit document behandelt de verschillen tussen de in 2012 uitgevoerde Veiligheidsmonitor (VM) en de van 2008 tot 2011 uitgevoerde Integrale Veiligheidsmonitor (IVM).

Trefwoorden: Veiligheidsmonitor, VM, IVM

Projectnummer:

BPA-nummer:

Datum:

1 maart 2013

1. Doorontwikkeling van Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) naar Veiligheidsmonitor (VM)

1.1 Inleiding

Gedurende de uitvoering van de Integrale Veiligheidsmonitor in de periode 2008-2011 is een aantal onvolkomenheden in het onderzoeksdesign geconstateerd. Vooral de steeds sterk wisselende lokale deelname tegenover het stabiel aantal waarnemingen dat door het CBS wordt uitgevoerd, leidt tot problemen die niet adequaat genoeg via weging kunnen worden opgevangen. Verder heeft bij de uitvoering van de jaarlijks sterk wisselende lokale waarnemingen door de verschillende veldwerkbureaus ook het verschil in werkwijze een ongunstige invloed op de kwaliteit en is de werkwijze verschillend van de CBS werkwijze. Aangezien de lokale waarnemingen gezamenlijk met de landelijke waarnemingen worden verwerkt tot een statistisch bestand zijn er consequenties voor de uitkomsten op alle niveaus: landelijk, regionaal en lokaal. Naast de methodische instabiliteit zijn er ook knelpunten met de vragenlijst geconstateerd. Dit vooral ten aanzien van het meten van ervaren overlast, tevredenheid politie en slachtofferschap en aantallen delicten.

In opdracht van de Raad voor de Veiligheidsmonitor zijn voor het jaar 2012 en volgende verbeteringen doorgevoerd in het onderzoeksdesign van de Veiligheidsmonitor en is ook de vragenlijst grondig herzien. Er is dus sprake van een methodebreuk. Door deze methodebreuk zijn de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor 2012 niet zonder meer vergelijkbaar met de uitkomsten van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) zoals uitgevoerd in de jaren 2008-2011.

De belangrijkste verschillen in uitvoering worden in het navolgende overzicht toegelicht.

1.2 Randvoorwaarden

De Veiligheidsmonitor is in 2008 opgezet onder de conditie dat het voor lokale partijen mogelijk moest zijn om mee te doen. Er moest dus ruimte zijn voor lokale vragen in de vragenlijst en de kosten moesten – zeker voor kleinere gemeenten - niet prohibitief zijn. In de praktijk kwam dit neer op het werken met goedkopere

waarneem methodes, zoals het invullen van vragenlijsten via internet en het gebruik maken van schriftelijke vragenlijsten. Ook de beperkte mogelijkheden van vraagstelling bij vooral schriftelijke vragenlijsten waren een beperkende randvoorwaarde.

De doorontwikkeling van de Veiligheidsmonitor in 2012 heeft in de Raad voor de Veiligheidsmonitor geleid tot een principekeuze voor een oplossing die de oorspronkelijke doelstellingen van dit meetinstrument, één cijfer voor veiligheidsbeleving op alle bestuurlijke niveaus, geen geweld aan doet. Verder moest de doorontwikkeling leiden tot minimaal gelijkblijvende kosten ten opzichte van de bestaande werkwijze en werd gesteld dat jaarlijks per 1 maart de eerste uitkomsten op landelijk en (politie)regionaal niveau beschikbaar zouden zijn.

De Veiligheidsmonitor (VM) blijft dus – ook na de doorgevoerde veranderingen - een instrument dat enerzijds goed geschikt is om regio's (en bij extra inkopen van waarnemingen door gemeenten ook wijken en buurten) in dezelfde meting met elkaar te vergelijken en ook om ontwikkelingen in de tijd die met hetzelfde instrument zijn gemeten, te bekijken. De VM is dus niet primair opgezet om zo goed mogelijke niveauschattingen te maken van de beschreven fenomenen.

1.3 Verschillen tussen VM en IVM

Zoals gezegd zijn bij de Veiligheidsmonitor 2012 veranderingen aangebracht aan zowel de vragenlijst als het ontwerp van het onderzoeksinstrument. In kort wordt hierna aangegeven op welke punten deze veranderingen hebben plaatsgevonden. Telkens wordt hierbij ook aangegeven hoe dit voor het oude IVM-design was.

	Veiligheidsmonitor	Integrale veiligheidsmonitor
Steekproef en waarnemingen	<p>In het nieuwe design wordt een drietal grotere steekproefdelen onderscheiden. Een steekproefdeel bestemd voor de vaste landelijke waarneming van het CBS (beoogd ca. 20 000 responsen), een extra steekproefdeel voor vaste oversampling eveneens op landelijk niveau door één veldwerkbureau (beoogd 40 à 45 000 responsen), en een steekproefdeel dat de gemeentelijke steekproefaanvragen omvat. De omvang in aantallen respondenten is variabel door de jaarlijks wisselende deelname van gemeenten (lokale oversampling). De uitbreiding van het landelijk aantal waarnemingen zorgt voor meer stabiliteit ten opzichte van de jaarlijks wisselende deelname door gemeenten.</p>	<p>Bij de IVM was nog sprake van twee grotere steekproefdelen. Net als in de huidige situatie een steekproefdeel bestemd voor de vaste landelijke waarneming van het CBS (ca. 20 000 responsen) met daarnaast een in omvang fluctuerend steekproefdeel voor alle steekproefaanvragen van gemeenten (oversampling).</p>
Veldwerkpartijen	<p>De Veiligheidsmonitor 2012 kent nog maar twee veldwerkpartijen, waardoor verschillen in werkwijze tot een minimum beperkt blijven. Ook dit verbeterd de stabiliteit van het onderzoek. Het CBS draagt net als voorheen zorg voor (een deel van) de waarneming op landelijk/(politie)regionaal niveau. Daarnaast voert I&O Research een vaste aanvullende waarneming uit op landelijk niveau en verzorgt als enige partij de lokale waarneming voor de deelnemende gemeenten.</p>	<p>Hier werd de landelijke/(politie)regionale uitvoering alleen door het CBS uitgevoerd. Daarnaast was alleen sprake van waarnemingen op lokaal niveau, waarbij gebruik werd gemaakt van meerdere veldwerkpartijen.</p>
Periode van waarneming	<p>De veldwerkuitvoering vond plaats van begin augustus tot eind november. Het CBS startte begin augustus met het landelijk deel en kon hierdoor in november nog op beperkte schaal face to face onderzoek uitvoeren onder non-respondenten. Onderzoeksbureau I&O ging begin september van start met het waarnemen op zowel landelijk als lokaal niveau.</p>	<p>Het veldwerk voor de IVM vond doorgaans plaats van 15 augustus tot eind november. Ook hier startte het CBS met het landelijk waarnemen als eerste. De lokale waarneming vond vanaf 1 september plaats.</p>

Veiligheidsmonitor

Integrale veiligheidsmonitor

Methode van dataverzameling

Voor de Veiligheidsmonitor worden door beide veldwerkpartijen nog maar twee methoden van dataverzameling gebruikt. Gestart wordt met het waarnemen met behulp van een vragenlijst op internet. Vervolgens worden direct bij het 1^e en 2^e rappel ook schriftelijke vragenlijsten meegezonden. Aansluitend aan de schriftelijke rappels volgt nog een telefonisch rappel bij die non-respondenten waarvan een telefoonnummer beschikbaar is. Hierbij wordt eveneens de mogelijkheid tot het toesturen van een schriftelijke vragenlijst geboden. Elke waarnemingsmethode heeft te maken met effecten op de verzamelde data. Door het verminderen van het aantal verschillende methoden van waarneming is er in huidige opzet sprake van minder meeteffecten.

Bij de landelijke en de lokale uitvoering van de IVM zijn vier verschillende waarnemingsmethoden gebruikt. Steekproefpersonen zijn in eerste instantie gevraagd om een vragenlijst in te vullen via internet. Voor de personen die hiervan geen gebruik konden of wilden maken, werd de mogelijkheid geboden om een schriftelijke vragenlijst aan te vragen en in te vullen. De personen die niet van deze beide mogelijkheden gebruik maakten, werden daarna telefonisch of face-to-face benaderd. De verdeling tussen telefonisch en face-to-face is daarbij gemaakt op basis van bekende telefoonnummers van de nog te benaderen respondenten. Voor de landelijke uitvoering heeft het CBS alle vier de methoden van dataverzameling toegepast. Voor de lokale uitvoering zijn vooral de methoden internet, schriftelijke vragenlijst, en telefonisch toegepast en zijn slechts door een beperkt aantal lokale deelnemers ook face-to-face interviews ingezet.

Vragenlijst

Er is sprake van een gestandaardiseerde en modulair opgebouwde vragenlijst die door alle deelnemers verplicht moet worden afgenomen. Hierdoor is er sprake van een constant aantal waarnemingen bij elk thema en dus meer stabiliteit richting uitkomsten. Op lokaal niveau is beperkt ruimte voor het opnemen van eigen vragen. De vragenlijst is voor 2012 herzien. Hoewel de vragen inhoudelijk aansluiten bij de eerdere IVM-vragenlijst, is de vraagstelling bij een aantal thema's concreter gemaakt. Dit geldt vooral voor de vraagstelling omtrent ervaren overlast in de woonbuurt, tevredenheid over de politie en slachtofferschap en ondervonden delicten.

Ook hier was sprake van een gestandaardiseerde en modulair opgebouwde vragenlijst. Deze was echter opgedeeld in verplichte en facultatieve blokken. Het CBS nam bij de landelijke dataverzameling alle blokken mee. Lokale deelnemers waren alleen verplicht om de vooraf verplichte blokken op te nemen en hadden hierdoor meer ruimte voor het opnemen van eigen vragen.